ఛాయారాగం

ఎ.వి. శేషారత్నం

తెల తెలవారుతోంది పక్షులు కిలకిలారావాలకు అతీతమైన మదుర రాగమేదో నా చెవిని సోకి నన్నేదో తెలియని దూర తీరాలకు తీసుకు పోతోంది

అందుకే కాళిదాసు అననే అన్నాడు జననాంతర సౌహృదాని అని ఏ జన్మలో బందమో తెలియదు గాని సంగీతం అంటే నా ప్రాణం లేచి వస్తుంది మళ్ళీ సంగీతంలో నాకు ప్రవేశం లేనేలేదు

తోచనప్పుడల్లా ఏదో బండగుర్తు పెట్టుకుని పక్కింటి సూరి మాస్టారుతో మాస్టారూ ఇది గౌళ రాగం కదూ అంటే ఆయన పొంగిపోయేవారు

ఆ తొలి సంధ్యలో ఈ రోజు సూరి మాస్టారు ఉదయమే డాబామీద కూర్చుని చేస్తున్న సాదన నా కాళ్ళను అప్రయత్నంగా ఆయన ముందుకు లాక్కెళ్ళింది

కళ్ళు మూసుకుని పరిసరాలను సైతం మరిచిపోయి ఆ సుప్రబాతాన్ని తన మదురగానంతో ముంచెత్తుతున్న ఆయన అపర త్యాగరాజులా కనిపించాడు

అదేదో రాగం నాకు తెలిసీ తెలియనట్టే - అందీ అందనట్టే స్మృతి పథంలోకి అడుగు పెట్టి మాయమవుతోంది నా ఆత్రుతను అణచి పెట్టుకోలేకపోతున్నాను

ఆయన చేస్తున్న ఆలాపనకి నా మనసు అనిర్వచనీయమైన అనుభూతితో నిండి పొంగి పొరలుతోంది

ఆలాపన అవగానే కళ్ళు తెరిచారు సూరిగారు

మాస్టారూ మీరిప్పుడు పాడింది హిందోళం కదూ!

చిన్నగా నవ్వారాయన ఆ నవ్వులో ప్రశంసకంటే పనివాడి అమాయకత్వానికి పడే ముచ్చట వుంది

విశ్వనాధరావుగారూ! మీరు పూర్వ జన్మలో తప్పకుండా ఏ నాదబ్రహ్మో అయి వుంటారు '

'నే చెప్పింది కరెక్టేనంటారా - సంబరంగా అన్నాను

కాదు నిశ్చలంగా వుంది ఆయన కంఠస్వం -

మరి తెల్లబోయాను - చిన్నబోయి ఆయనకి దాదాపు నా వయస్సే వుంటుంది అయినా ఎక్కువ గౌరవం అబిమానం చూపిస్తారు నా మీద

నేను పాడింది మోహనం మోహన రాగ గాందారాన్ని గ్రహబేదం చేస్తే అచ్చంగా హిందో
వినబడుతుంది ఇప్పుడు నా దగ్గర తంబురా శ్రు
లేదు కదూ! శృతి లేకుండా ఇలా ఆలాపన విం
మీలాగే - దానిని హిందోళంగా పొరబ
అవకాశముంది

స రి రి గ గ మ మ ప ద ద ని ని స రి రి గ గ
మోహన స రి రి గ గ మ మ ప ద ద ని ని
హిందోళము

చిన్న విషయాన్ని అంత విపులీకరించి శిష్యు
బోదించినట్టు చెప్పడం ఆయన కలవాటే అయి
నాకు ఒక్క ముక్క కూడా అర్థంకాలేద
అందుకాయన బాదపడా లేదు

* * * * *

అమ్మా! - జ్వర బారం ఎక్కువగా ఉందేమో నా
మూలుగు ఎక్కువయింది ఒళ్ళంతా కొలిమి
పెట్టి కాలుస్తున్నంత బాద - కణత
అదిరిపోతున్నాయి

ఏమండీ! మీ అమ్మగారొచ్చారు - సంబరం
వినిపిస్తున్నాయి సుబద్ర మాటలు

రండత్తయ్యా! మీ అబ్బాయి లోప
పడుకున్నారు నాలుగు రోజుల్నుంచి జ్వరం ఇం
పత్యం పెట్టలేదు ఎక్స్‌ప్రెస్ ట్రెయిన్‌లాగ సుబ
వాగ్ధోరణి సాగిపోతోంది ఆ కంఠంలో చెప్పలేనం
రిలీఫ్ కనిపిస్తోంది

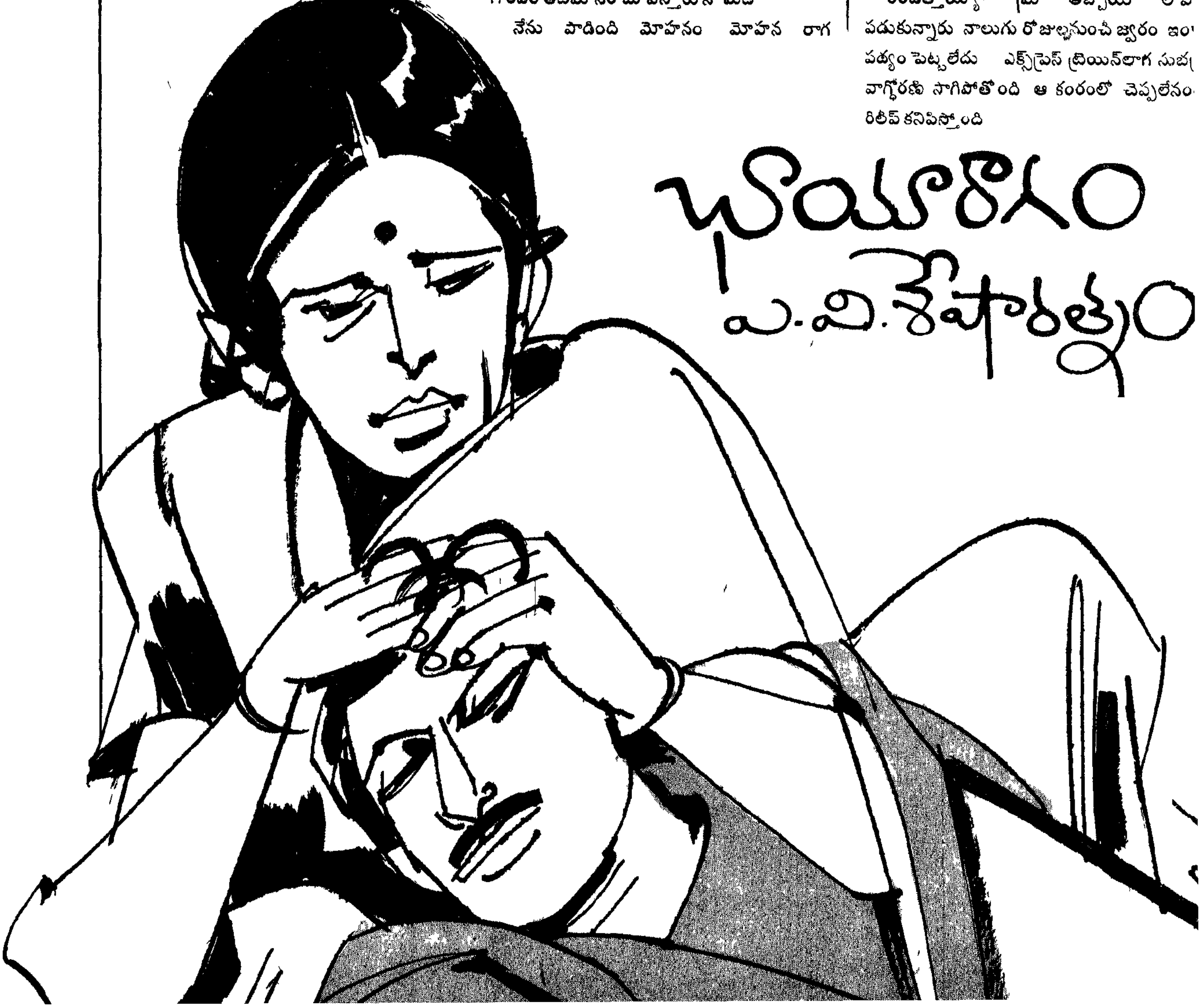

అవును మరి పాపం! ఏ కోశానా జలుబు కూడా చెయ్యదేమో జ్వరమనేసరికి ఈ నాలుగు రోజుల నుంచీ నాతో నాఫైరానాపడుతోంది సుబద్ర

అయ్యో మాయదారి జ్వరం ఇప్పుడే దాపురించాలా? కన్నబాబు కిష్టమని జున్ను వండి మిరియాలపొడి జల్లి మరి పెద్దకేరేజి నిండా పట్టుకొచ్చాను - అమ్మ కంఠంలో కంగారు -

అమ్మ కంఠం వినేసరికి క్రమంగా నా చుట్టూ మంచు పేరుకుంటున్నట్టయింది

ఏరా కన్నా! ఎవరైనా డాక్టర్‌కి చూపించుకున్నావా వెర్రి నాగన్నా! ఎండి వరుగై పోయావు నా మంచం మీద కూర్చుని నా జుట్టు సవరిస్తోంది గాబరాగా అమ్మ నా నుదుటి మీద మంచు పర్వతంలా తొ చింది నా ఆరాటం ఏమయిందో -

నాకు నలభై తొమ్మిదేళ్ళనిగాని ఇద్దరు అల్లుళ్ళకు మామగారిననిగానీ మర్చేపోయాను అమ్మ చేతి గాజులు సవిరిస్తూ

చెయ్యి అలాగే ఉంచవే అమ్మా! అన్నాను

చిన్నప్పటి నుంచి నాకదో అలవాటు తరచుగా అప్పట్లో జ్వరం వచ్చేది అందుకే అన్నయ్యలిద్దరి మీదా కంటే అమ్మకు నేనంటే మరికాస్త అపేక్ష అర్భకుడనే జాలి వుండేవి

నాకు జ్వరం వచ్చినప్పుడు అమ్మ పడే ఆరాటం నా జుట్టులోకి వేళ్ళు పోనిచ్చి దువ్వడం అమ్మ ఒళ్లో తల పెట్టుకోవటం - అంత జ్వరంలోనూ అమ్మ చేతిని నుదుట మీద పెట్టుకుని గాజులు సవరించడం - ఓహ్! జ్వరం చాల రోజులు ఉండిపోతే బాగుండుననిపించేది

మామూలుగా అయితే అమ్మకు నన్ను పట్టించుకునే తీరికేది? ఇంటినిండా వచ్చే పోయే బంధువులు పాడీ పంటా నాన్నగారి కోసం వచ్చే రైతులు - ఇల్లు తిరనాళ్ళలా వుండేది

నాకుద్యోగం వచ్చి పట్నంల్లో కాపురం పెట్టినా అమ్మ నా దగ్గరకొచ్చి పట్టుమని పది రోజులుండేది కాదు

ఛాయారాగం

మాలక్ష్మి ఈనిందిరా మిరియాల జున్నంటే నీకిష్టమని తెచ్చాను - పల్లెటూరి నుంచి బస్సులో పడి ఈ కేరేజీ బద్రంగా ఒళ్లో పెట్టుకుని మరీ వచ్చేది అమ్మ

మీరొచ్చారంటే మాత్రం ఈయనకు వయసు తెలియదత్తయ్యా! మరి చిన్న పిల్లాడయిపోతారు చూడండి రేపు తలంటు స్నానం మీ చేత పోయించుకోకపోతే సగం నిష్ఠూరం సగం అబిమానం ధ్వనించేవి సుబద్ర కంఠంలో

అలాంటి అమ్మ మళ్లీ చాలా రోజులకి వచ్చింది బహుశా నాకు జ్వరం వచ్చిందని తెలిసిందో ఏమో! తెలిస్తే జున్ను ఎలా తెస్తుంది? ఊహూ! నా కోరిక మన్నించి దేవుడే పంపి వుంటాడు

అమ్మను చూడగానే జ్వరం తగ్గి పోయినట్టనిపించి బెంగగా అనిపించింది జ్వరం తగ్గిపోతే అక్కడ కొంపా గోడూ వదిలి వచ్చాను అని వెళ్లిపోతుందావిడ

అమ్మా నీ కోడలు చూడవే! అన్నం పెట్టింది కాదు - ఫిర్యాదు చేస్తున్నట్టన్నాను

అది కాదత్తయ్యా! ఈ జ్వరం కాదు గానీ ఈ నాలుగు రోజుల నుంచి గుంజీలు తీయించేస్తున్నారనుకోండి మా అమ్మయితే జ్వరమయినా పెరుగన్నం పెట్టేసేది నువ్వు అన్నం ఎట్టకుండా చంపేద్దామనుకుంటున్నావు అని ఒకటే పోరు అన్నం పెడితే ఏ టైఫాయిడ్‌లో దింపుతుందోనని బయం

ఆచారిగారి మందు వేసి మజ్జిగన్నం తినిపించే దానివికదే - నా గొంతులో గారం నాకే విస్మయం కలిగిస్తోంది

ఊరుకోరా కన్నా! ఆ మందులు -పద్యాల దారే వేరు ఈ ఇంగ్లీషు మందుల గోల నాకేం తెలుస్తుంది? ఆకలేసి తింటానంటే అన్నం పెట్టేయమ్మా అనేవారు ఆచారిగారు సుబద్రా! జ్వరం జారినట్టుంది వీడికి పథ్యం పెట్టడం కోసమే వచ్చానేమో! కన్నా! నాలుగు రోజులు రాజారం రాకూడదట్రా కాస్త అక్కడయితే పాడి ఉంది కనుక పెరుగు నెయ్యి పుష్కళంగా ఉంటాయి ఈసారి సెలవులకి కూడ వచ్చావు కావు - అవిడ ముక్కుకున్న ఒంటి ముత్యం తళుక్కుమంది లైటు వెలుగులో -

కాలేజి మొన్నేకదమ్మా తీసారు - చిట్టిగాడిని ఇంటర్‌లో చార్చాలి శాంత పురుటికొచ్చే రోజులు నువ్వే ఓ పది రోజులు ఉండిపోరాదుటే - అమ్మ చెయ్యి వదలనే లేదు నేను

కళ్ళు మూసుకున్నా అవిడ చేతిలోంచి చల్లదనం నా నుదురు - కణతలు - కళ్ళల్లోంచి జారి వళ్ళంతా ఆవరిస్తున్నట్టుంది

ఎంత చిత్రంగా ఉందో - ఇప్పటిదాకా నాకెప్పుడు జ్వరం వచ్చినా అనుకోకుండా అమ్మ వచ్చేది అవిడొచ్చిందంటే జ్వరం జారిపోయేది

'భలేవాడివేలే - నీ కూతురు పురిటికొస్తుందని నువ్వు రాను పొమ్మంటున్నావు గానీ నీ చెల్లెలు కూతురు పెళ్లి కుదిరిందని మర్చేపోయావు పల్లెటూళ్లో పెళ్ళంటే మాటలా? ఎన్ని చూసుకోవాలి? అన్నీ ఈ పట్నం నుంచి లాంచి మీద లక్కుపోవాల్సిందే - మొహం తిప్పుతూ మాట్లాడుతుంటే అమ్మ ఎఱ్ఱ పొళ్ల దుద్దులు తళుక్కు తళుక్కుమంటున్నాయి

అసలే జమాబందిల రోజులు - మీ నాన్నగారికి తిండీ తిప్పలు అక్కర్లేదు ఆ మద్య ఏముయిందనుకున్నావ్ కన్నా అవిడ దోరణిలో చెప్పుకుపోతూనే ఉంది

నాకు అమ్మ చెప్తున్నదేమీ బుర్రకెక్కడంలేదు కాని సెలయేరు పరవళ్ళు తొక్కుతూ కొండరాళ్ల మీంచి జారి నాట్యం చేస్తున్న లయలు వినిపిస్తున్నాయి మదుర గాయకుడెవరో ఆరోహణలో త్వరితగతిన వేస్తున్న సరిగతులు వినిపిస్తున్నాయి

సుబద్రా వాడికెలాగూ ప్రాప్తంలేదు జున్ను పిల్లలకైనా పెట్టు ఏంటో జున్ను తొందరలో ఈసారి అరిశెలు కూడ తేలేకపోయాను చిట్టిగాడేడుస్తాడో ఏమో!

నాన్నమ్మా నీ కొడుకు కోసం తెచ్చావుగానీ మాకెప్పుడైనా ప్రత్యేకంగా తెచ్చావే - చిట్టిగాడు వాళ్ల మామ్మని వెక్కిరిస్తున్నాడు

పోరా బడవకానా కాలేజి చదువుకొచ్చి తెలివితేట లెక్కువయ్యాయి నా కొడుకు మీ నాన్న కాదుట్రా! సుబద్రా! కాస్త వేణ్ణీళ్ళు పెట్టు తడి గుడ్డతో వళ్ళంతా తుడుస్తాను పిచ్చి సన్యాసి నిద్రపోయాడు ఏమిటో నా ప్రాణమంతా వీడి మీదనే వుంటుంది వారానికో ఉత్తర ముక్కయినా రాయడు పోనీ సెలవులకి పిల్ల వెదవల్ని తీసుకుని రావచ్చుగా - మాయదారి ప్రైవేట్లు కాదు గానీ పట్నం వదలడు మొన్నటికి మొన్న ఆరు చెట్ల కొబ్బరి బొండాలు దింపించాను కానీ పిల్లలంతా ఇక్కడుంటిరి అక్కడ్నుంచి తెచ్చే నాదుడేడీ! ఆడదాన్ని ఎన్నని మోసుకురాను

లేచి - మీరు స్నానం చెయ్యడంత్తయ్యా

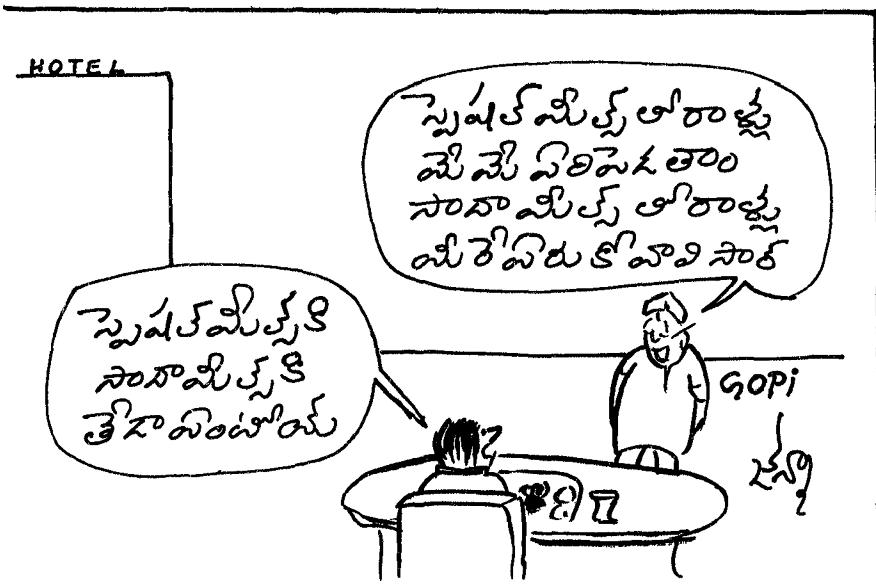

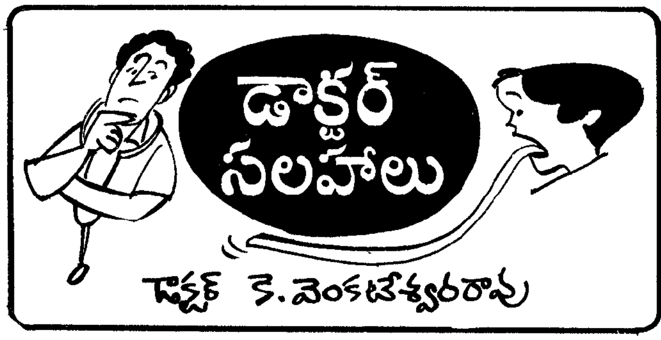

జి యమ్–కాకినాడ

నేను సుమారు 10 సం క్రితం పళ్ళు గారపడితే దంత వైద్యునిచేత దంతాలు క్లీన్ చేయించాను ఇది జరిగిన కొన్నాళ్ళకి పై పళ్ళు మాత్రమే సలుపు పెట్టడం ప్రారంబించి క్రమంగా ఒక్కొక్క పన్నే ఊడిపోవుట ప్రారంబించినది క్రింది వరుస పళ్ళు మాత్రము చాలా గట్టిగాను ఎ బాదా లేకుండా ఉన్నాయి నా వయస్సు 45 సం లు పై వరుస పళ్ళు తీయించేసి కట్టించుకున్నందు వల్ల ఎమైనా ఉపయోగము ఉంటుందా? పై వరుసలో ఇంకా 5 పళ్ళు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నవి

దంతాలను పరిశుభ్రపరచటానికీ అవి ఊడపోవటానికి సంబందం లేదు మీరు నిపుణులైన దంత వైద్యులను సంప్రదించి వారి సలహా ప్రకారం కృత్రిమ దంతాలను కట్టించుకోవటం సబబు

టి వి ఎస్ సి–విశాఖపట్నం

నాకు సం నుండి ఒక బీజము వాచింది నొప్పి కూడా వచ్చేది డాక్టరును సంప్రదించగా నొప్పి తగ్గినది కాని వాపు మానలేదు

వాపు మానటానికి శస్త్రచికిత్స అవసరం

బి కె ఆర్– ఏలూరు

చిన్నపిల్లలకి విరేచనాలు వస్తే ముందుగా ఏమి చెయ్యాలి?

చంటిపిల్లలకి విరేచనాలు ఏర్పడితే వెంటనే వైద్యులకి చూపించటం అవసరం కానీ ఆ లోపలే ప్రదమచికిత్సగా పిల్లల శరీరంలోని నీటి ప్రమాణం తగ్గకుండా చూడటం ఎంతైనా అవసరం

ఒక లీటర్ నీటిలో 35 గ్రాముల ఉప్పు; 25 గ్రాముల వంటసోడా 15 గ్రాముల పొటాషియం క్లోరైడ్ 20 గ్రాములు గ్లూకోజు కలిపిన మిశ్రమాన్ని వెంట వెంటనే శిశువుకి ఇవ్వాలి శరీరం నుంచి ఎంత నీరు బయటికి పోతే అంత నీరు శరీరంలోకి ఇవ్వాలి

పై మిశ్రమం అందుబాటులో లేకపోతే ఎడకెడు పంచదార ఒక చిటికెడు ఉప్పునూ ఒక గ్లాసు నీటిలో వేసి ఇస్తే మంచిది

వైద్యుల సలహా ప్రకారం లోనికి మందులు వాడాలి

టి ఆర్ ఆర్–గుడివాడ

తలలో పొట్టు వస్తూ ఉంటుంది దురద కూడా ఎక్కువగా ఉంటుంది జుట్టు క్రమేపి పల్చబడుతూ ఉంది

దీనిని డాన్ డ్రఫ్ అని అంటారు ఇది ఒక ఫంగస్ అనే సూక్ష్మక్రిమి వల్ల ఏర్పడుతుంది

పై పూతగా సెల్‌సన్ అనే షాంపూ వాడటం లోనికి గ్రైసియో ఫల్విన్ మందు వైద్యుల సలహాపై వాడటం దువ్వటానికి వెడల్పు పళ్ళు (దూర దూరంగా ఉన్నవి) గల దువ్వెనలను వాడటం తీసుకో తగు చర్యలవుతాయి ☐

ఛాయారాగం

గుప్పెడు బియ్యం పొంగిస్తాను సుబ్బ అబిమానంగా అంది

నా తిండికేంలే కాస్త జావకాచి మజ్జిగ కలిపి ఇస్తే నోటికి హితవుగా వుంటుంది వీడికి నిమ్మకాయ ముక్కేమన్నా ఉందా? ఉండు నువ్వేం చేస్తావు గాని నేనే వస్తాను - నేను వద్దనేలోగా నా నుదుటి మించి చెయ్యి తీసుకుని అమ్మ వెళ్ళిపోతోంది

అమ్మా! - నాకు మళ్ళీ ఒళ్ళు బాగా వేడెక్కిపోతోంది ఒళ్ళు విపరీతంగా నొప్పులు

జావ సుబద్ర కాస్తుందిలే కాసేపు నువ్వు నా దగ్గరే కూర్చో విపరీత మైన నీరసం ఆవహిస్తోంది నన్ను -

మావయ్యగారూ -

ఏవండీ

బలవంతాన కళ్ళు తెరిచాను - ఎదురుగా సుబద్ర పెద్దల్లుడు శేఖరం

ఎలా వుందిప్పుడు అతని గొంతులో ఆత్రుత

అమ్మని పిలు సుబద్రా! అల్లుడెప్పుడొచ్చాడు నా మాటలకి సుబద్ర బయం బయంగా చూస్తోంది

అమ్మ ఏమిటి మావయ్యగారూ! కలేమైనా వచ్చిందా! అత్తయ్య ఒకటే గాబరా పడుతున్నారు

గాబరా కాక ఏమిటి బాబూ! రాత్రంతా అమ్మా అంటూ ఒకటే కలవరింతలు మా అత్తగారు కల్లోకి వచ్చారో ఏమో! చచ్చిపోయినావిడ పేరు తలుస్తుంటే నా గుండె లవిసిపోతున్నాయి

ఎవరో చెంపమీద చెళ్ళున చరిచినట్లయింది

అమ్మ అమ్మ - చచ్చిపోయిందా అవును అవును అవును! ఆరేళ్ళ క్రితం పోయిన అమ్మ బ్రతికున్నదానిలా ఎంత స్వాబావికంగా ఉంది కల అమ్మ పోయినట్టే గుర్తు రాని కల ఎంత అద్భుతంగా ఉంది

చేదు నిజం తెలుసుకున్నట్టు నాలో ఆరాటం పొంగింది అమ్మ లేదా! మరి నా జ్వరం అవును కదూ ఎప్పుడు జ్వరమొచ్చినా ఉండేది అమ్మ తన చల్లని స్పర్శతో జ్వరాన్ని మాయంచేసేది నాకి మధ్య జ్వరం రాలేదు అమ్మ పోక ముందు వచ్చిన జ్వరమే

కాని కలయినా ఇది అద్భుత రాగం చాయారాగం చాయా మాత్రమే తేడా అయినా అచ్చం అలానే అన్పించింది

నాకెందుకో పక్కింటి సంగితం మేస్టారి మాటలు గుర్తొచ్చాయి

ఈ పకటి ఈ రాతిరి ఎటుల వేగునో ప్రియా ఎవరో శిష్యుడికి నేర్పిస్తున్న లలితసంగితం విని

మాస్టారూ ఇది శివరంజని రాగం కదూ!

కాదు రావుగారూ దాని చాయలున్న మరో రాగం గ్రహబేదం వల్ల అలానే అన్పిస్తుంది ఒక్క స్వరం మాత్రం తేడా

సంగితం మాస్టారు ఆ రోజు చెప్పిన ఆ రాగం పేరేమిటో నాకు గుర్తులేదు

కాని ఈ కల మాత్రం చాయా రాగమే

ఆరేళ్ళ తర్వాత మా అమ్మ కలలోకొచ్చిందనే ఆనందం కంటే మా అమ్మ చచ్చిపోయిందన్న నిజమే నన్నెక్కువ బాదిస్తోంది

అమ్మా నా చెంపల వెంబడి కన్నీళ్ళు వరదలా జారి పడిపోతూంటే మృదువుగా కొంగుతో తుడుస్తోంది సుబద్ర నా జుట్టు వెనక్కు తోస్తోంటే కదలి కెరటంలా ఎంతో ఎత్తుకు ఎగిసిన ఉప్పెనలా నాలో దు ఖం

హమ్మయ్య కళ్ళు తెరిచారు మనలో పడ్డట్టే పెద్దల్లుడు శేఖరం ఓదార్పుగా సుబద్రతో అంటున్నాడు

సూరి మాస్టారూ! గ్రహబేదం అంటే నాకిప్పు డర్ధమయింది ☐